

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

62. An liceat Regularibus in articulo mortis præbere sæcularibus Viaticum,
si absit proprius Parochus? Et an tibi ægrotanti, & ex deuotione
communicanti possit Religiosus Eucharistiam ministrare, sed ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

hoc tantum casu admitto sententiam Suarez 3. part. tom. 3. quest. 82. art. 3. disput. 72. sect. 4. in fine, & Ledesmae de Extrema-Vnctione. cap. 5. dub. vlt. asserentium absolute posse recipi Eucharistiam à quocumque ministro à quo possit recipi absolutio (quæ quidem sententia sic generaliter proposita non est improbabilis, etiam si possit recipere aliud Sacramentum.) Probatur, quia necessitas caret lege, cap. sicut, de consecrat. dist. 1. Sed in dicto casu, in quo non potest recipi aliud Sacramentum, est summa necessitas, quia non ita facile haberi solet vera contentio sine sacramento, ab iis maxime, qui spiritualibus exercitiis non sunt dediti; ergo in tali casu danda est Eucharistia etiam à Ministris aliis prohibitis. Hac enim ratione verior, & communior sententia, magisque Tridentino conformis id admittit de Sacramento Penitentiae pro articulo mortis. Et hæc omnia docet Zambranus ubi supra Cui adde Chapeauillam de sacram. Euchr. quest. 4. ubi sic ita. Sicut pro Sacramento penitentiae in necessitate vocantur quicumque Sacerdotes, quantumvis præcis, & hæretici, ita etiam vocari poterunt pro Sacramento Eucharistiae. Neque hoc in fauorem hæreticorum, & huiusmodi malorum Ministrorum, sed solum ipsorum fidelium in necessitate existentium, sic enim censuræ latae sunt in odium iniquorum, vt non cedant in grauisimum detrimentum bonorum fidelium. Ita ille, quæ intelligenda sunt secluso scandalo, aut infamia Religionis.

RESOL. LXI.

An in articulo mortis absente Parocho, si periculum est in mora, licitum sit Religiosis ministrare Viaticum? Et in tali casu adueniente Parocho, an teneatur infirmus iterum Eucharistiam ab illo recipere? Et supponitur, quod Religiosi contrahunt Papalem excommunicationem, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Extrema-Vnctionis, vel Eucharistia ministrant, vel matrimonium eorum solemnizant, non habita prius Parochi licentia speciali. Sed notatur primo hoc non procedere in Religioso ministrante Eucharistiam alteri Religioso, quantumvis in eo peccaret. Secundo Religiosum bona fide procedentem, vel etiam cum ignorantia crassa, & præsentem hoc Sacramentum Eucharistia laico ex præsumpto consensu Pastoris non incurere hanc censuram. Tertio non incurere censuram Religiosum qui in necessitate ministrat hoc Sacramentum infirmo, quia videlicet abest Pastor, vel quamuis adsit, si iniuste negat infirmo Viaticum. Ex p. 5. tit. 3. Resol. 51.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Toletus in sum. lib. 1. cap. 36. num. 2. ubi sic ait: Secunda excommunicatio habetur in Clement. Religiosi, de priuilegiis, ubi Religiosi contrahunt Papalem excommunicationem, qui Clericis, aut laicis Sacramentum extremæ Vnctionis, vel Eucharistia ministrant, vel matrimonium eorum solemnizant, non habita prius parochialis Presbyteri licentia speciali; & hoc procedit etiam si administratio fieret in articulo mortis, secundum Cardinal. in d. Clement. 9. 1. etiam in defectu Parochi, vt notat Syluest. ver. excommuni. 7. cas. 14. Ita Toletus & alij apud Rodriguez in 99. regul. tom. 1. quest. 56. art. 5. & apud Fagundez lib. 3. p. 3. c. 2. num. 19.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenendam esse puto, quam fuerit Ioannes Præpositus in 3. part. 9. 82. art. 3. dub. 2. num. 17. ubi explanans dictam Clement. II.

ment. à Tolero adductam, sic ait. Notandum primò eam non habere locum in Religioso ministrante Eucharistiam alteri Religioso, quantumvis in eo peccaret, quia per Clericos passim intelliguntur Clerici seculares parochis subiecti. Notandum secundò Religiosum bona fide procedentem, & ex præsumpto consensu Pastoris præsentem hoc sacramentum laico, &c. non incidere in Canonem, quantumvis fortè Pastor non consentiat, quia canon requirit præsumptionem, quæ eo casu non interuenit. Imò ne quidem incidere, si procedat, ex ignorantia crassa, quia talis ignorantia non sufficit ad præsumptionem, ad quam requiritur notitia, vel saltem ignorantia affectata ipsius legis, per quam fertur censura. Notandum tertio, neque incurere censuram eum, qui in necessitate ministrat infirmo sacramentum, quia videlicet abest Pastor, vel alius ab eo delegatus, vel quamuis adsit, iniuste negat Viaticum; quia in eo casu minister non peccat; nec potest dici præsumere, cum facultatem tacitam ad Ecclesiam habeat. Hucusque Præpositus. Et ita hanc sententiam docet etiam Ioannes de Lugo de sacram. Euchr. disp. 18. sect. 2. num. 53. Fagundez lib. 3. pr. 3. cap. 2. num. 20. Hurtardus de sacram. Euchr. disp. 11. diffin. 6. Tannerus tom. 4. disp. 5. 9. 8. dub. 8. num. 185. Pereyus in prinil. Minim. tom. 1. confit. 26. Leonis X. §. 9. num. 15. Suarez de Religione tom. 4. tract. 3. lib. 9. cap. 3. n. 2. Ochagaui de sacram. tract. 3. quest. 4. num. 14 qui asserit in tali casu adueniente Parocho non teneri infirmum iterum Eucharistiam ad illo recipere. Vnde rectè infert Zambranus de sacram. Euchr. cap. 3. dub. 7. num. 7. Regulares & alios etiam Sacerdotes teneri se conformare nostre sententiæ, quando infirmus non possit recipere aliud sacramentum, quam Eucharistiam, ne exponat morientem in periculo æternæ damnationis.

RESOL. LXII.

Anticeat Regularibus in articulo mortis præbere secularibus Viaticum, si abst. proprius Parochus? Et an tibi agrotanti, & ex deuotione communicanti possit Religiosus Eucharistiam ministrare, sed non possit per vicos, & plateas solemniter deferre Eucharistiam? Et notatur, quod solis Religiosi Clericos, aut laicos communicare præsumptibus est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda, & soli Sedi Apostolica reseruata, ab quam non incurrendam sufficit quacumque ignorantia, vel causa probabilis: nec hæc excommunicatio contrahitur, si vel Religiosi aliis Religiosis etiam sine licentia suorum Prelatorum, vel Clerici seculares aliis laicis, vel Religiosis hoc Sacramentum administrent. Etiamque aduertitur, quod huius Eucharistia administratio non requirit antecedentem iurisdictionem, sed sufficit quacumque probabilis spes futuræ rationabilis: Vnde Sacerdos, qui sine iurisdictione hunc actum exerceret, non incurreret irregularitatem. Ex p. 9. tit. 9. & Misc. 4. Ref. 64. alis 63.

§. 1. Negatiuè respondet Trullench in tract. de iure Parochi cap. 5. num. 11. ubi sic ait: Si laicis infirmis urgeat necessitas, & adest periculum moriendi absque Viatico, existimat Coninch. 3. part. quest. 82. art. 3. num. 32. posse tunc Religiosos ministrare laicis Eucharistiam ex priuilegio, quod (inquit) Paulus III. concessit Societati Iesv. Attamen verius cenfeo, id non posse etiam in hoc casu, quantumvis non adsit copia proprii Parochi, qui eam ministraret;

huius notationis. Et pro notato primo posito ad lin. 4. huius §. 2. in Ref. seq. 6. Notandum est hic in fin. & sup. in Ref. 22. §. 1. & pro notato posito ad lin. 8. huius textus in Ref. seq. 5. Notandum, à lin. 6. & pro notato tertio huius textus in Ref. seq. & in aliis eius primæ not. & si adsit Parochus, sed iniuste negat Viaticum, infr. in Ref. 68. §. Hinc.

Sup. hoc in Ref. præterita, & lege illam per totam, & sup. in Ref. 16. §. Nota tamen & in Ref. 88. lege singularitatem.

R 2 ministraret;

doctrinam à § Et tandē, & inf. in Ref. 63. post medium, & à vers. Et in casu, & in Ref. 68. figurantur. Hinc inferatur.

ministraret, vt cum Syluestro, & aliis docet Sayrus in *Theſauro*, lib. 3. cap. 29. n. 30. quia hoc Sacramentum non est necessitatis. Nec obstat (inquit Sayrus) *cap. pœnitentis*, dist. 50. quia intelligitur, vt in morte deat Viaticum, per illos scilicet, qui possunt: & sic intelligitur *cap. quod in te de pœnit. & remiss.* vbi consecutiōe conceditur Viaticum ad pœnitentiam: quod verum est, vt cui exhiberi potest vaum. possit & aliud, non tamen à quocumque, cum & illa non sit paris necessitatis. Ita Trullench.

2. Sed contra ipsum, & Sayrum affirmatiua sententia Coninch tenenda est, quam tuetur etiam Fagundes de *precept. Eccles.* lib. 3. cap. 2. n. 20. Valquez *disp. 219. cap. 4. in fin.* Henriquez *lib. 8. cap. 55. n. 1.* Castus Palau *tom. 4. tract. 21. disp. unica, punct. 20. n. 8.* vbi ait: In articulo mortis, si velis sæpius communicare, cum ea repetita Communio non ex obligatione, sed ex deuotione fiat, sine dabbio possunt tibi Religiosi Eucharistiam ministrare, quia illa Communio esto fiat in mortis articulo, id per accidens est, cum iam obligationi feceris satis, vt bene notauit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. n. 13.* Nec tamen obinde inferitur, tibi ægroranti, & ex deuotione communicanti, posse religioſum per viicos, & plateas deferre Eucharistiam, quia illa sollemnis ministratio Parochorum est propria. Suar. *dist. c. 3. n. 12.* Quare exceptio solum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religiosi, & Sacerdotes seculares facere non possunt, nisi periculum adsit decedendi sine Viatico, nisi admittrent. Nam stante ea necessitate omnibus Sacerdotibus tam Religiosis, quam secularibus concessa est à iure in *c. Quod in te. de pœnit. & Remiss.* facultas Eucharistiam ministrandi. Nam esto prædictum caput solum loquatur de Pœnitentiæ Sacramento, omnes Doctores ad Eucharistiam per Viaticum sumendam ob grauem illius necessitatem extendunt. Adde, si ob periculum mortis absente sacerdote est concessa facultas Diacono ministrandi Eucharistiam, à fortiori Sacerdoti concessa erit. Hæc Palau. Vnde profus negatiuum sententiam respuendam esse puto. Et ideo rectè dixit Amicus in *curſ. Theol.* tom. 7. disp. 3. sect. 3. num. 61. Vrgente necessitate, posse Religiosos Viaticum ægroto ministrare. Et hanc sententiam tenet Pellizzarius in *Manual. Regular.* tom. 2. tract. 8. c. 3. section. 3. n. 199.

3. Nec obstat quod Paul. III. concessit Religiosis Societatis Iesv, vt possint Eucharistiam in articulo mortis ministrare, si necessitas urgeat: nam necessitate urgente iure communi omnibus Sacerdotibus ea facultas concessa est: vt quid ergo Pontifex eam exceptionem fecit, cum nihil videantur ea verba operari? Respondeo, id sanctum esse ob maiorem securitatem. Etenim cum sint plures, grauesque Doctores negantes Eucharistiam à Religiosis administrari posse in articulo mortis absque Parochi speciali licentia, tamen si ægroratus esset sine Viatico decedurus, vt docuerunt Syluester *verb. excommunicatio*, 7. *excommunicatio*, 14. num. 32. dub. 3. Nauarrus *cap. 21. num. 52.* congruum fuit eam exceptionem necessitatis vrgentis exprimere, vt ea expressa omnis occasio dubitandi tolleretur. Sic Suarez *tom. 4. de Relig. tr. 10. lib. 9. cap. 3. n. 15.* Palau, & alij.

4. *Notandum est hic obiter primò, quod solis Religiosis, Clericos, aut Laicos communicare præsumptibus, est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda, soli Sedi Apostolicæ referuata, vt habetur in *Clement. Religios. de Priuileg. & excessibus Priuileg.* ad quam non incurrendam sufficit quæcunque ignorantia, vel causa probabilis, vt colligitur ex verbo *presumpserint*, quo prædicta Clementina vitur, quod expressam scientiam latæ excommunicati-

tionis requirit: nec vllam habet rationabilem causam exculationis. Præterea notanda est limitatio ad Clericos, & Laicos: non enim hæc excommunicatio contrahitur, si vel Religiosi alii Religiosis, etiam sine licentia suorum Prælatorum, vel Clerici familiares alii laicis, aut Religiosis hoc Sacramentum ministrarent. Nec valet argumentum à simili in penalibus, quia hæc non contrahuntur nisi sint in lege expressæ.

5. * Nota secundò, quod huius Eucharistiæ administratio non requirit antecedentem iurisdictionem, sed sufficit quæcunque probabilis spes futuræ rati habitationis: quia cum non sit actus iudicialis, non necessariò requirit antecedentem iurisdictionem ex qua procedat, sed sufficit tantum futura, in cuius præsumptione fundetur. Cæterum etiam hoc Sacramentum ministrare absque iurisdictionis potestate, ex natura sua fit mortale (quod tamen variis modis excusari potest) nullam tamen habet annexam censuram, aut poenam. Neque Sacerdos, qui sine iurisdictione hunc actum exerceret, incurreret irregularitatem; quia hæc non incurritur, nisi exercendo actum ordinis nondum suscepti: hic autem non exerceret actum ordinis nondum suscepti, cum proprius ordo huius actus sit Presbyteratus, sed tantum actum iurisdictionis, quam non haberet, propter quem non incurrit irregularitas. Et hæc omnia docet Amicus *vbi supra, num. 52. & sequentibus.*

RESOL. LXIII.

An in articulo mortis Regulares possint ministrare Viaticum suis familiaribus sine licentia Parochi? Idem est de Sacramento Extremæ Vnctionis. Et quid est dicendum de alijs quibuscumque infirmis etiam in mortis articulo constitutis vbiq; an in casu necessitatis possint Regulares illis Sacramenta prædicta ministrare? Ex p. 5. tract. 3. Res. 52.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo, & ita docet Iacobus Mancinus in *pract. visitandi infirmos*, par. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 2. Vnde in compendio nostrorum privilegiorum, verb. *communicare*, §. 3. sic habetur: Presbyteri nostræ Congregationis Sacramentum Eucharistiæ etiam pro viatico constitutis in articulo mortis, & sacramentum Extremæ Vnctionis ministrare possunt cæteris Clericis Fratibus nostræ Congregationis, item mercenariis, famulis, operariis, & seruis nostræ Congregationis quos tunc reperiri contigerit, & in mortis articulo, & quoties de illo dubitari contigerit, etiam Dicæsanorum locorum, & Sacerdotum curatorum quorumcumque, etiam in quorum ciuitatibus & Diocæsis ac Ecclesiarum parochialium respectibus Ecclesiæ, & loca ipsius Congregationis tunc & pro tempore fuerint, aut aliorum quorumcumque licentia minimè obtenta, nec perita, & in casu quo non daretur licentiâ petendi spatium propter remotam necessitatem, possunt Sacramenta prædicta ministrare etiam alijs quibuscumque personis infirmis, etiam in mortis articulo constitutis vbiq; in casu necessitatis supradicto, etiam nulla ad hoc per nos perita, nec nobis concessa licentia, Pius IV. nostræ Congregationi. Et confirmatum à Pio V. anno Domini 1567. Idibus Februarij, vt patet in nostris priuilegijs n. 5. & in Bullario Romano tom. 1. Bulla 31. sub Pio V. §. 17. fol. 216. quæ incipit, *Ad immarcescibilem*, &c.

RESOL.

Sup. hoc inf. in Ref. 68. 6. See hic breuiter.

* Sup. hoc in Ref. præterita, à lin. 2. & in alijs not. postre ad lin. 5. dictæ Resol. Sup. hac ignorantia ibidem à lin. 8. §. vers. Notandum secundum fecundò.

INTRO
Opera
Tom. 10
E III